

Diarienummer: KS-2024/723

Handläggare: Jon Hulander, Kulturstrateg

TJÄNSTEUTLÅTANDE

Konstinköp och enprocentregeln 2025 och 2026

Förslag till beslut

1. Under verksamhetsåren 2025 och 2026 görs inga inköp av konstverk till Knivsta kommuns konstsamling.
2. Under verksamhetsåren 2025 och 2026 avsätts inga medel för konstnärlig gestaltning i bygg- och renoveringsprojekt som omfattas av Knivsta kommuns enprocentregel.
3. Övriga delar av Knivsta kommuns konstprogram, KS-2017/357, fortsätter att gälla tills vidare.
4. Senast 2027 ska förvaltningen få i uppdrag att återkomma med förslag på revideringar av gällande konstprogram, inklusive en plan för återstart av inköp till konstsamlingen samt uppdaterade rutiner för enprocentregeln.

Sammanfattning av ärendet

De delar i Knivsta kommuns konstprogram, (KS-2017/357), som omfattar inköp till konstsamlingen samt konst i bygg- och renoveringsprojekt pausas under verksamhetsåren 2025 och 2026. Övrigt innehåll i konstprogrammet förblir gällande. 2027 återupptas arbetet med inköp och gestaltningsprojekt och i samband med detta föreslås en uppdatering och revidering av konstprogrammet. Beslutet är en förlängning av ett liknande beslut för verksamhetsåren 2023 och 2024 (KS-2023/292).

Ärendets uppkomst och historik

I oktober 2004 beslutade kommunfullmäktige att enprocentregeln ska gälla för nybyggnationer och renoveringar av kommunala lokaler i Knivsta kommun. Under åren som följde blev dock frågor kring konst ofta åsidosatta i de byggprojekt som genomfördes, mycket på grund av otydligheter i enprocentsbeslutet i sig men även kring hur regeln skulle tolkas och implementeras.

I april 2018 antogs *Program för konstnärlig gestaltning i Knivsta kommun, KS-2017/357*, av kommunstyrelsen med syfte att tillskapa rutiner för hur konstnärlig gestaltning ska genomföras i kommunens byggprojekt och få tydlighet kring hur ekonomi och underhåll skulle hanteras. Sedan dess har kommunens konstsamling växt med ca 200 samtida verk, 9 större byggnadsanknutna gestaltningar har uppförts och flera befintliga verk har restaurerats. Knivsta har också uppmärksammats i Konstnärsnämndens nationella utredning om enprocentregeln för en kreativ och bra implementering av regeln.

Det går att se en tydlig trend i omvärlden bland fastighetsbolag, investerare, stiftelser, bostadsrättsföreningar, offentliga aktörer med flera engagerar sig och satsar resurser på gestaltning av offentliga miljöer. Inte minst sedan *Politik för gestaltad livsmiljö* antogs av regeringen 2018. I Knivsta syns detta bland annat i projektet Segerdal där ett konstprojekt helt finansieras av entreprenören som bygger kvarteret.

Intresset för gestaltningsfrågor är stort i Knivsta kommun och många bryr sig och har idéer om hur kommunen bör se ut, vilken typ av hus som ska byggas, hur torg, parker och allmänna platser ska formas. Inom kommunförvaltningen vill många verksamheter ha konstverk från samlingen i sina lokaler. I nuläget består Knivsta kommuns konstsamling av 323 verk. Av dessa är 242 (75 %) placerade i kommunens verksamhetslokaler. Resterande 81 konstverk är i behov av restaurering, omramning/ramning eller konservatorstillsyn. En liten del av de oplacerade verken är också skadade och skulle kunna kasseras. I sammanhanget kan som jämförelse nämnas att grannkommunerna Tierp och Östhammar har 1500 respektive 1300 verk i sina konstsamlingar.

2023 togs beslut att inga inköp till konstsamlingen, eller projekt inom nybyggnationer eller renoveringar skulle genomföras 2023 och 2024 (KS-2023/292). I beslutet ingick ett uppdrag till förvaltningen att, inför verksamhetsåret 2025, återkomma med "förslag på revideringar av gällande konstprogram, en plan för återstart av inköp till konstsamlingen samt rutiner för enprocentregeln". Beslutet togs med hänvisning till ett ansträngt ekonomiskt läge och behov att prioritera kommunens resurser till andra verksamheter.

2023 och 2024 har inga verk köpts in men 6 % av kommunens befintliga konstsamling har hängts ut från magasinet. Ett förslag på reviderat konstprogram finns förberett.

Rättslig utredning

Lagstöd

Föreligger ej.

Interna styrdokument

Program för konstnärlig gestaltning i Knivsta kommun, KS-2017/357.

Konsekvensbeskrivningar

Beslutet innebär att Knivsta kommun, under hela mandatperioden 2023-2026, inte gör några investeringar kopplat till offentlig konst. Det görs inte heller någon strategisk utveckling inom området. I realiteten innebär det att konstsamlingen inte utökats på 4 år samt att bygg- och renoveringsprojekt blir utan de värden och kvaliteter som offentlig konst bidrar med. De projekt som skulle ha omfattats av enprocentsregeln är kommunhusets ombyggnation och tillskapandet av Mötesarenan, renovering av Lagga förskola, Sjögrenska gymnasiet till CIK samt nyproduktion av ett kommande LSS-boende.

Knivsta kommuns konstprogram och det ekonomiska upplägget för enprocentsregeln är i sig kopplat till helhet när det gäller konjunkturen och ekonomi. Konsten är en aspekt av utvecklingen av kommunen – när det byggs och utvecklas är konsten med i projekten, på samma vis upphandlas ingen konst när det inte byggs. Konstinvesteringarna kan med andra ord bli noll vissa år även utan politiskt beslut.

Det finns risker att detta beslut ger negativa konsekvenser för Knivsta kommun. Nedan nämns några potentiella sådana.

- Arbetet med konst i Knivsta har redan pausats i 2 år. Detta från en nivå där mycket arbete och resurser lagts på omvärldsbevakning, nätverkande, pedagogiskt arbete med skolor och förskolor, strategier och rutiner. Att pausa arbetet ytterligare två år riskerar ytterligare att döva kontaktytor, tappa momentum och göra en återstart mer resurskrävande.
- I omvärlden är perspektivet gestaltad livsmiljö (där offentlig konst är en central del) på frammarsch. Den regionala kulturplanen lyfter fram gestaltad livsmiljö som ett prioriterat område och grannkommunen Uppsala gör kontinuerliga satsningar på offentlig konst sammanflätat med stadsutveckling och leder utvecklingen på området i regionen. En viktig princip för offentliga aktörer inom gestaltad livsmiljö är att agera långsiktigt och inte fatta beslut baserade på ekonomi på kort sikt.
- Arbete med offentlig konst handlar om så mycket mer än den ekonomiska investeringen och själva konstverket i sig. Ett konstprojekt existerar aldrig i ett vacuum utan förhåller sig till mängder av aspekter och är alltid en del av en helhet. När kommunen växer och utvecklas och nya platser, parker och miljöer tillskapas är konst och gestaltad livsmiljö ett viktigt verktyg för att kunna arbeta med trygghetsfrågor, förankring, dialog med exempelvis föreningsliv och invånare. Beslutet, som innebär en ytterligare senareläggning av revidering av gällande konstprogram, försvårar detta.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet omfattar dels de investeringsmedel som avsatts för inköp till konstsamlingen – schablonmässigt 200 tkr årligen fram till och med 2022. Beslutet innebär i sig ingen besparing men det frigör 200 tkr i kommunens investeringsram som kan användas till andra investeringar. Investeringar i konst omfattas inte av internränta och avskrivningar så om investeringsmedlen används till annat (ej konst) kan kapitaltjänstkostnader tillkomma.

När det gäller byggnadsintegrerad konstnärlig gestaltning inom ramen för enprocentsregeln i kommande bygg- och renoveringsprojekt så finns idag inga projektbudgetar för Sjögrenska på CIK eller LSS-boende kommunicerade.

Investeringar i konst ger ofta utfall över lång tid, både i form av ekonomiska men kanske främst andra värden – sociala, estetiska, kulturhistoriska, trygghetsskapande mm. Den ekonomiska besparingen bör, i de allra flesta fall, ses som försumbar i jämförelse med de värden som går förlorade genom uteblivna investeringar i konst och gestaltning.

Barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalys är gjord enligt checklista.

Samlad bedömning

Besluten i detta ärende ger små eller försumbara ekonomiska effekter på kort sikt. Effekterna för verksamhet, varumärke och offentliga lokaler och miljöer är större.

Underlag för beslut och beslutsexpediering

Underlag för beslut

Tjänsteutlåtande (2024-11-28)

Beslutet skickas till

Akten

Kommunfastigheter i Knivsta AB

Catrine Wermelin
Kontorschef fritid och kultur

Barnchecklista inför beslut

Alla under 18 år är att betrakta som barn.

1. Påverkar beslutet barn?

Ja Nej

Det finns en hel del verksamhetslokaler i Knivsta som är i behov konst – däribland flera skolor och förskolor. Detsamma gäller för utemiljöer där barn och unga vistas. Beslutet gör att dessa platser får vänta längre på konst och gestaltning eller helt blir utan.

2. Hur har barns bästa beaktats?

I och med att beslutet innebär mindre konstinköp och pausade möjligheter att arbeta med konst i miljöer där barn vistas (förskolor, skolor, parker mm) går det att hävda att barns bästa inte beaktas.

3. Beskriv eventuella intressekonflikter.

-

4. Barn tillfrågas vid övergripande fleråriga planer/styrdokument. Har så skett?

Ja

Nej

Inte aktuellt. Beslutet rör inte en övergripande flerårig plan eller ett flerårigt styrdokument.